

ဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*)

ဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*) နှင့်မုတ်ဆါမနုလဲဉ်.

ဘီရဲလံယါ မံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*) အံး မုတ်ဆါ တံဆါလါအဆိဉ်ထီဉ်ခိဖျိ ခံဉ် တဖဉ် (tickeborne) အကျါတခါလါ မံဉ်နံဉ်စိထဉ် (Minnesota) အပူန့ဉ်လီဉ်. တံဆါအံး ဘဉ် ထွဲ လီဉ် အသးဘူးဘူးတံတံ ဇီး ဘဲးထံရံယါ လါအဖးအိဉ် ထီဉ် တံဆါလါအဆိဉ်ထီဉ်ခိဖျိ ခံဉ် တဖဉ် (tickeborne) လါ တံလီဉ်ကီဉ် ထီဉ် ကဒါဝံကဒါက့ဉ် ဇီး တဘဉ် ထွဲ လီဉ် သး အါ အါ ဇီး ဘဲးထံ ရံ ယါ လါအဖးအိဉ်ထီဉ် ခံဉ်အုဉ် ထီဉ် ဂီဉ်ပုဉ်တံဆါ (Lyme), ဘဉ် န့ဉ်လီဉ်. အခိဉ် ထံး န့ဉ် တံ ငး နဲဉ်ဖျါ ထီဉ် လါ အ မုတ်ဆါ မ ဆိးက့ပူ က ညီ လါ ၂၀၁၁ အပူ ဇီး တံပတ်ဖျါထီဉ် လါ ပူ လါ အကဲ ထီဉ် တံ ဆါ အံး အဆိ က တံဂါ တဂါ န့ဉ် မုတ်ပူအိဉ်ဆိးလါ မံဉ်နံဉ် စိထဉ် အပူ ဝဲ ၂၀၁၆ နံဉ်န့ဉ်လီဉ်. စးထီဉ်ဖဲန့ဉ်, တံပတ် ဖျါ ထီဉ်လါပူ လါ အ ဘဉ် ဂဉ် ဇီး ခံဉ်တံဆါအံး ဖျါလီဉ် ဝဲ ငှာဉ် ကွါကွါ လါမံဉ် နံဉ် စိ ထဉ် အပူတနံဉ် စုဉ်စုဉ်န့ဉ်လီဉ်.

ပူမနုဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*) ဖဲလဲဉ်.

ပူမနု ဘီရဲလံယါ မံယါမိထွံတံဆါ (*B. miyamotoi*) အါတက့ဉ် သုခိဖျိခံဉ်လါအခိဉ်သုသု (ခံဉ်) လါ အဘဉ်ဂဉ် ဇီး ဘဲးထံ ရံယါ အုဉ်ပူအယီ န့ဉ်လီဉ်. တမုတ်ခံဉ်အ ခိဉ် သုသု ဝဲလါဉ် စိဉ်ခိ ဘဲးထံရံယါ တဖဉ် ဘဉ် ဇီးတမုတ်ပူလါ အဘဉ် အုဉ် ဇီးခံဉ် အ ခိဉ် သုသုဝဲလါဉ်က ဆိးက့ဘဉ်န့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်အံးကဘဉ် အိဉ် ဝဲ ထီ လါ ပူတဂါအံးအလီလါတံဆါကတီဉ် လီဉ်တံ လီဉ် ဆဲးတ က တီဉ် အပူတချးလါအဖးအိဉ်ထီဉ်တံဆါသု န့ဉ်လီဉ်. ဝဲ တံဆါ ကတီဉ်ဖုဉ်ကီဉ်အပူတံမုတ်ဆါတသုဉ်ညါလါအမုတ် ဘီရဲ လံယါ မံယါ မိထွံတံဆါ (*B. miyamotoi*) ဘဉ်န့ဉ်, တံ ဆါ ယံးအံးဆါခိ အသးဝဲခံဉ် ဝဲဘူးထီ အခိဉ်ထံး ၂၄ န့ဉ် ရံဉ် အ တီဉ် ပူ သု န့ဉ် လီဉ်.

ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးအိဉ်လါဟီဉ်ခိဉ်အလီဝဲတံလီဉ်ကဝါတဖဉ် လါ အိဉ်ဇီးသုဉ်အါအါ မုတ်မုတ် အိဉ်ဇီးနီဉ်ခွဲသိဉ်ထုဉ် အါ အါ အပူန့ဉ် လီဉ်. ခံဉ်တဖဉ်အံးယုအိဉ်တံလီဉ်ဖဲ မုတ်မုတ် ဘူးဇီး ဟီဉ် ခိဉ် အပတ်ဉ် ဇီး ဖိဉ်စိုဉ်ပူကညီ မုတ်မုတ် ဆဉ်ဖိကီဉ်ဖိတဖဉ် အ လီဉ် ဝဲအဝဲသုဉ် လဲဉ် ခိ ဘဉ် အံးအါန့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်တဖဉ်အံး တ စံဉ်, တ ယု, မုတ်မုတ် ဟဲလီဉ်တံ လါ သုဉ်ထုဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ် ဘဉ်န့ဉ်လီဉ်.

လါမံဉ်နံဉ်စိထဉ်အပူ, ဝဲလါအုဉ်ဖျိတုလီဉ်ဆုလါယုလံးဇီးလါ ဝဲးပတုဘဉ် တုလီဉ်ဆုလါအိးကထီဘဉ်န့ဉ်တံလီဉ်ဘဉ်ယီဉ် အခိဉ် ကတံ န့ဉ်မုတ် ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးအုဉ်ဘဉ်တံန့ဉ်

လီဉ်. တံ လီဉ် ဘဉ် ယီဉ် အအါကတံန့ဉ်ဝဲလါယုအပူ မုတ်မုတ် လါယုလံ အပူ ကိး နံဉ်ဒဲးန့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံး ဆဲးဝဲ, အနီဉ်ခိဉ် တဖဉ်န့ဉ်ကအိဉ်ထဲသိးဇီး နံဉ်သိချဲဇီးကံဉ်ဖိ တဖဉ် (ခံဉ်ဖိတဖဉ်) န့ဉ် အက့ဉ် အဂီဉ်အိဉ်ထဲသိးဇီးပံးဖိချဲဖိန့ဉ် လီဉ်. မုတ်မုတ်အဝဲသုဉ်ဆဲး အယီ, ပူ က ညီတဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ် တ သုဉ်ညါလါခံဉ်အုဉ် ဘဉ် အဝဲ သုဉ် ဘဉ် န့ဉ် လီဉ်.

ဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*) အက့ဉ်ပနီဉ်တဖဉ်န့ဉ်မုတ်မနုလဲဉ်.

တံဆုးတံဆါအါမံးအါကလုဉ်လါအဟံဉ်ဖျိလီဉ်အသးအံး တံ ဆဲးငး နဲဉ်ပတ်ဖျါထီဉ်အီလါတံဆါအသိအံးအါနီဉ် န့ဉ်လီဉ်. ဖဲလဲဉ်ဂုဉ်, တံဆါပနီဉ်အါတက့ဉ်လါတံပတ် ဖျါထီဉ်အီ ချးနံး ချးသီတုမုတ်နံးအံး, ပဉ်ယုဉ်ဇီး -

- တံလီဉ်ကီဉ် မုတ်မုတ် တံဂီဉ်တံဂီဉ်
- ထုဉ်ပူ မုတ်မုတ် ယံးဆါတဖဉ်ဆါ
- ခိဉ်ဆါ
- တံလီဉ်ဘူးလီဉ်တီဉ် မုတ်မုတ် တံဂီဉ်စါဘါစါ

ဒ်တံဆါလါအဆိဉ်ထီဉ်ခိဖျိ ခံဉ်တဖဉ် (tickeborne) လါတံလီဉ်ကီဉ် ထီဉ်ကဒါဝံကဒါက့ဉ်အသိး ပူဆါတနီဉ်လါအိဉ်ဇီးတံဆုးတံဆါခိဖျိလါ ဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*B. miyamotoi*) ငးနဲဉ်ပတ်ဖျါထီဉ် တံဆါပနီဉ်ခဲအံးဝဲအံးတချးလါတံယုထံဉ်တံဆါ ဇီးတံကုစါယါဘျါန့ဉ်လီဉ်. တံဆုးတံဆါလါအနးတဖဉ်မုတ်မုတ် ဇိနုဉ်အက့ဉ်အက့ဉ်, ဒ်အမုတ် ခိန့ဉ်သလီ ညီး (ခိဉ်န့ဉ်ညီးဇီးခိဉ်န့ဉ်သလီဖဲခိဉ်န့ဉ်အကပိဉ်ကပတဖဉ်ညီး) တံပတ်ဖျါထီဉ်စုဉ်ကိးအါန့ဉ်လီဉ်.

ဘီရဲလံယါမံယါမိထွံတံဆါ (*Borrelia miyamotoi*) အက့ဉ်ပနီဉ်တံယုထံဉ်သုဉ်ညါအီ ဖဲလဲဉ်.

တံမုတ်တယံလါပူတဂါအံးအိဉ်ဇီးဘီရဲ လံယါ မံယါမိထွံ တံ ဆါ (*B. miyamotoi*) န့ဉ်, အဝဲသုဉ်ကြးဆဲးကျါကသံဉ် သရဉ် လါအဆိအချ လါ တံ ယုထံဉ်တံဆါပနီဉ် ဇီးတံကုစါယါ ဘျါ အဂီဉ်န့ဉ်လီဉ်. တံယုထံဉ်တံဆါအပ နီဉ်အံးဇီးသန့ထီဉ် အသး လါတံစံဉ်စါတဲစါလါ တံထံဉ် န့ဉ် တံ လီဉ်လါခံဉ်အိဉ် အ လီဉ် ဇီး တံ သမံသမိးနီဉ်ခိဉ်ပုဉ်, ဇီးတံ မုတ်မုတ် တံ ဆါပနီဉ် တဖဉ် လါကမလီဉ်တံတံဆါအပနီဉ် အဖိ ခိဉ် န့ဉ်လီဉ်.

ဘီရုံလံယါမံယါမိထုံတော်ဆါ (*Borrelia miyamotoi*) နှင့်တော်ကူစါယါဘျါအိဒ်လဲဉ်.

ဘီရုံလံယါမံယါမိထုံတော်ဆါ (*Borrelia miyamotoi*) အံတော်ကူစါ ယါဘျါ အိဒ်ဒီး ကသံဉ်မဲသံတော်ဆါယာ် နှင့်လီၤ. တော်အံၤဖျါလါ တော်ကမးနှံ တော်ဆါလါအအိဉ်ထီဉ်ခိဖျါ ခံဉ် တဖဉ် (tickeborne) အါ နှံ တဘျီအယိဆဲးဟံးနှံ တော်ဒီသဒါ လီၤ နှံကတော်အသးလါ ခံဉ်အတော် အုဉ်ဘဉ်နုၤ ဒီးဆဲးကျါ နှံကသံဉ် သရဉ်ဖဲနမ့ၢ် တယာ် လါ နှံ အိဉ် ဒီးဘီရုံလံယါမံယါမိထုံတော်ဆါ (*B.miyamotoi*) ပနီဉ် တဖဉ်အခါ နှံတ က့ၢ်.

ယမၤစုၤလီၤယတော်လီၤဘဉ်ယိဉ်တဖဉ်ကသုဒ်လဲဉ်.

အဲအံၤပုၤကညီကသံဉ်ဆဲးဒီသဒါ လါဘီရုံလံယါမံယါမိထုံ တော်ဆါ (*B.miyamotoi*) အဂီၢ်တအိဉ်ဘဉ် နှံလီၤ. တော် ဘဉ်ခွဲး ဘဉ် ဇှါဒီး ခံဉ်စုၤ လီၤ နှံ မ့ၢ် တော်တြိဆါထီဒါ ခံဉ်ရုၤလီၤ တော်ဆါ တဖဉ် (tickeborne) လါအဂ့ၢ် ကတော် နှံ လီၤ.

တော်ဒီသဒါလီၤနီၢ်ကတော်အသးလါခံဉ်အုဉ်ဘဉ်တဖဉ် -

- သုဉ်ညါခံဉ်အိဉ်ဆိးအလီၢ်ဖဲလဲဉ်ဒီးအဲဝဲသုဉ်တဖဉ်အိဉ်မူ အိဉ်ဂဲၤအခါဖဲလဲဉ်နှံတက့ၢ်.
  - ခံဉ်လါအခိဉ်သုသုတဖဉ်နှံအိဉ်ဆိးလါသုဉ်ထုဉ် မ့တမ့ၢ် တပျီထုဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၢ်ကတီၤနှံလီၤ.
  - လါမံဉ်နီဉ်စိထီဉ်အပူၤ, ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အိဉ် မူ အိဉ်ဂဲၤဒီးအိဉ်အါစးထီဉ်လါ လါအုၤဖြုဉ်-လါယူၤ လံ ဒီးလါဖဲးပတုဘဉ်-လါအိးကထီဘဉ်နှံလီၤ.
- စူးကါခံဉ်ကသံဉ်လါအပူၤဖျဲးဒီးဒီသဒါတော်လီၤတော်လီၤဆဲး ဖဲ နှံစူးကါတော်ဆါကတီၢ်လါနကလဲၤအိဉ်ဖဲခံဉ်အိဉ်အလီၢ် မ့တမ့ၢ် ဖဲတော်လီၢ်လါအဘူးအတော်တဖဉ်နှံတက့ၢ်. မးပိဉ်ထွဲ ကသံဉ်မံပနီဉ်တော်နီဉ်ကျဲတဖဉ်ဒီးစူးကါကဒါက့ၢ်အိၤ ဒ် တော် နဲဉ်လီၤအသိးနှံတက့ၢ်.
  - စူးကါခံဉ်ကသံဉ် DEET (တုၤ ၃၀%) လါဖံး ဘုဉ် မ့တမ့ၢ် တော်ကူတော်သိးအလီၤတက့ၢ်. တဘဉ်စူးကါ DEET လါဖိသဉ်ဆဲးဖိလါအသးအိဉ်ခံလါ ဆု အ ဖိလံ အဂီၢ်နှံတဂ့ၢ်.
  - မးကဆီဆိတော်ကူတော်သိးတဖဉ် ဒီး စုဉ် ဒီး ခံဉ် ကသံဉ် permethrin လါကဒီသဒါ ခံဉ်အုဉ် ဘဉ် တ ဖဉ် အစုၤကတော်ခံနှံလါအအိဉ်ဒီးတော်ဖျုလီၤဘဉ် နှံ တ က့ၢ်. တဘဉ်ဖျုခံဉ်ကသံဉ် permethrin လါန ဖံးဘုဉ်အလီၤ တဂ့ၢ်.
- ကူကတော်ကူတော်သိးလါအလွဲၢ်စါတဖဉ်လါကမးစါနုၤလါ နကထီဉ်ဘဉ်ခံဉ်တဖဉ်အံၤညီညီအဂီၢ်နှံတက့ၢ်. ကူကဆု ကးရုးစုထီဒီးဖျိဉ်ခံထီခိဉ်တဖဉ်လါကကျါၢ်ဘါနဖံး ဘုဉ် တဖဉ် လါ ခံဉ်သုတအုဉ်ဘဉ်အဂီၢ်နှံတက့ၢ်.

- ဝံၢ်ယုထီတော်ကူတော်သိးဒီးတော်ကီၢ်အသဟီဉ်အထီကတော် အစုၤ ကတော်လါ ၆၀ မံးနံးဖဲနလဲၤအိဉ်ဘဉ်လါခံဉ်အိဉ် တော်အ လီၢ်ကတီၤ ပူၤ တဖဉ်ဝဲၤအလီၢ်နှံတက့ၢ်.
- ဝဲသကိးတော်ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိကသံဉ်သရဉ် ဘဉ် ယး ဒီး ကသံဉ် ပနီဉ်တဖဉ်လါအပူၤဖျဲးဒီးဒီသဒါနထွဲဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလါ နဘုဉ်က့ၢ်ကီၢ်အိၤလါဟံဉ်တဖဉ်သုနှံ တက့ၢ်.

သမံသမိးကွါခံဉ်တဖဉ်အစုၤကတော်တနံၤတဘျီဖဲနလဲၤဆုတော်လီၢ်လါ ခံဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၢ်ကတီၤဝဲၤအလီၢ်ခံ -

- သမံထံနီၢ်ခိဉ်ပျါဒီတဂးဘူးဘူးဒီးမဲဉ်ထံကလဲၤ, လီၤဆိ ဒုဉ်တော်တော်လီၢ်လါတော်ထံဉ်အိၤကီၢ်အလီၢ် ဒ်အမ့ၢ် ကံဉ်ကး ထံးဒီးတံၢ်လံာ်တဖဉ်နှံတက့ၢ်.
- ဖဲနထံဉ်ခံဉ်နှံထဲးဒီးမဲသံကွံဉ်အိၤချု ချုတက့ၢ်.
- စူးကါနီဉ်တံၢ်ဖိတဖဉ် မ့တမ့ၢ် နစုမ့ၢ်တဖဉ်လါနကဖိဉ်ခံဉ်လါ အဘူးဒီးအကိဉ်ပူၤနှံတက့ၢ်. ထဲးထီဉ်အိၤကယိကယိ ဒီးကဖိကဖိတက့ၢ်. မးကဆီခံဉ်အုဉ်အလီၢ် ဒီးဆးပုဉ် ဒီးထံ တက့ၢ်.
- သမံသမိးနတော်ကူတော်သိးဒီးထွဲဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလါနဘုဉ် က့ၢ်ကီၢ်အိၤတဖဉ် လါမ့ၢ်အိဉ်ဒီးခံဉ်တဖဉ်ခါနှံတက့ၢ်.

ကွါထွဲမးကဆီတော်လီၢ်ကတီၤလါခံဉ်တဖဉ်အိဉ် -

- ကူးပျီကွံဉ်နီဉ်တပံာ်တဖဉ်ဒီးတြျုဉ်အိၤခဲအံၤခဲအံၤတက့ၢ်.
- ခွဲပျီမးပျီကွံဉ်သုဉ်လုဉ်တဖဉ်ဒီးနီဉ်ခွဲသိဉ်အထုဉ်တဖဉ်တ က့ၢ်.
- တုထီဉ်တော်တြိဒီးသုဉ်အကူဉ်အကူတဖဉ် မ့တမ့ၢ် လါၢ် တ ဖဉ် လါ နီဉ်ဒီးသုဉ်လါနကူးပျီဖဲဉ်ပျီကွံဉ်အိၤတဖဉ်အဘဉ် စါနှံတက့ၢ်.

Minnesota Department of Health
Vectorborne Diseases Unit
PO Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us

Borrelia miyamotoi Disease – Karen (4/11/19)

လၢတၢ်မး နှံတၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤအံၤလၢအက့ၢ်ဂီၤလီၤဆိလီၢ်သးအဂီၢ်, ကိး ဘဉ်ဖဲ- 651-201-5414. ဖဲကျိးထူးထီဉ်ဖဲစးခိလါတၢ်စူးကါကဒါ က့ၢ်အိၤသုအပူၤတက့ၢ်.